

Miljöstrategi för Sunne kommun 2018-2030

”En hållbar kommun är en attraktiv kommun”

Antagen av Sunne kommunfullmäktige 2018-05-07, § 59

SUNNE KOMMUN

Sunne kommuns miljöstrategi 2018-2030

KS2015/339/04

Under processen har arbetsgrupper med representanter från alla verksamheter och flera enheter varit delaktiga i att arbeta fram mål och målbilder för det miljöstrategiska arbetet. Målen grundar sig både på förslag som framkommit vid tidigare workshops med enheter, ledningsgrupp och politiker samt mål och åtgärder överförda från bl.a. Sunne kommuns Naturvårdsprogram och Klimatplan. Arbetet startade med att arbeta fram en miljöpolicy som presenterats för styrgruppen. Arbetsgrupperna har även arbetat fram en handlingsplan, som ska ses som en början till det fortsatta arbetet. Här finns förslag på huvudansvariga verksamheter och enheter utifrån målens inriktning samt förslag på planer och åtgärder.

Kommunstyrelsens allmänna utskott har varit styrgrupp för arbetet. Miljöstrategin utgår från fyra prioriterade områden och fyra hållbarhetsprinciper, utifrån dessa har 20 mål tagits fram. Till miljöstrategin hör en handlingsplan med åtgärder.

Miljöstrategin skickades ut på remiss till överförmyndarnämnden, miljö- och bygglovsnämnden, Sunne Fastighets AB samt Rottneros Park Trädgård AB. Det kom in tre svar, där Rottneros Park Trädgård AB hade en synpunkt, överförmyndarnämnden hade inga synpunkter, miljö – och bygglovsnämnden gav fem synpunkter.

Gun-Britt Olsson
Energi – och Miljöingenjör

Annika Hulu
Utredare

Innehåll

Sunne kommuns miljöstrategi 2018-2030	1
Inledning och syfte.....	3
Ansvar och uppföljning.....	3
Miljöstrategins målområden	4
Prioriterade områden.....	4
Hållbarhetsprinciperna	4
Struktur och begrepp.....	5
Miljöpolicy.....	5
1 Vår livsmiljö	6
Natur.....	6
Kemikalier.....	6
Folkhälsa, jämställdhet, mångfald	7
2. Boende och samhällsutveckling.....	8
Klimat.....	8
Samhällsplanering	8
Klimatanpassning.....	9
Vattenresurser	9
3. Energi och transporter	10
Klimat.....	10
Energi	10
Transporter	11
4. Produktion och konsumtion	12
Konsumtion.....	12
Avfall	12
Ekonomisk förvaltning.....	13
Bilagor.....	14
Bilaga 1 Miljöbalkens hänsynsregler – berör alla.....	14
Bilaga 2 Nationella miljömål	15
Bilaga 3 Globala målen för hållbar utveckling	16

Inledning och syfte

Syftet med miljöstrategin är att den på ett strukturerat sätt ska leda Sunne Kommuns miljömålsarbete framåt och framdeles kunna kopplas till ett miljöledningssystem.

Sunne kommuns miljöstrategi ska ses som ett verktyg och hjälp i alla politiska beslut, för alla kommunens verksamheter och kommunala bolag, att ta sitt ansvar för att nå globala, nationella, regionala miljömål samt uppfylla miljöbalkens hänsynsregler och bestämmelser. (se bilaga 1,2,3)

Sunne Kommun kan genom sitt miljömålsarbete bidra till att uppnå en hållbar samhällsutveckling. För det krävs insatser på alla nivåer. Alla i Sunne kommun har en viktig roll att spela och ett ansvar i miljö- och hållbarhetsarbetet för att bidra till helheten. Sunne ska vara en hållbar, attraktiv kommun. Det innebär en kommun som är föredömlig och som lär, utvecklas och förnyas. Det skapar ökad livskvalitet.

Arbetsgrupper med representanter från alla verksamheter och flera enheter har varit delaktiga i att arbeta fram mål för det miljöstrategiska arbetet. Målen grundar sig både på förslag som framkommit vid tidigare workshops med enheter, ledningsgrupp och politiker samt mål och åtgärder överförda från bl.a. Sunne kommuns Naturvårdsprogram och Klimatplan.

Arbetsgrupperna har medverkat till att ta fram miljöpolicy och arbetat fram en handlingsplan, som ska ses som en början till det fortsatta arbetet. Här finns förslag på huvudansvariga verksamheter och enheter utifrån målens inriktning samt förslag på planer och åtgärder. Tanken är att alla enheter på något sätt ska kunna arbeta med alla mål, men att det kommer att se olika ut.

Ansvar och uppföljning

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för miljöstrategin. Ansvaret handlar om samordning, stöd till verksamheterna och utvärdering.

Varje verksamhet och bolagsstyrelse i kommunen har ansvar för sitt miljöarbete och för utpekade delar i miljöstrategin.

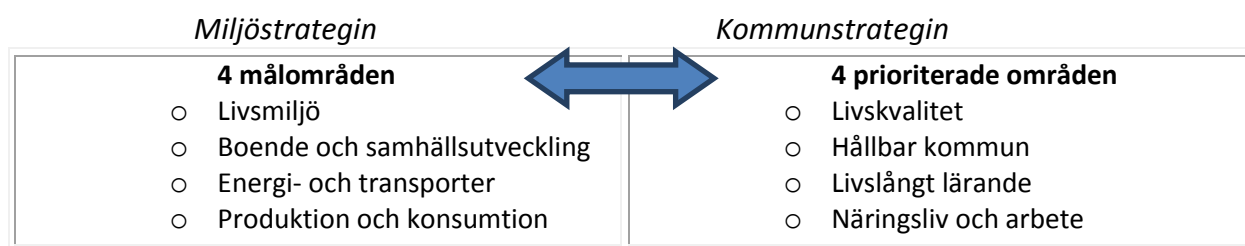
För varje mål är det tydligt vem eller vilka som har huvudansvaret för att nå målet. Ansvaret omfattar även att äska medel i budgetprocessen för åtgärder så att mål kan uppnås inom utsatt tid.

Verksamheter och bolag ansvarar genom kommunchef och VD för implementering och måluppfyllelse av miljöstrategin samt för att leverera statistik. Ett miljöombud per verksamhet kan underlätta arbetet med implementering och uppföljning.

Miljöstrategins mål följs upp och redovisas i kommunens årsredovisning.

Miljöstrategins målområden

Miljöstrategins målområden är kopplade till Kommunstrategins prioriterade områden, se bilden nedan!

Miljöstrategin är Sunne kommuns övergripande styrdokument för miljö och hållbarhet.

Prioriterade områden

De fyra prioriterade områdena omfattar de 14 nationella miljö kvalitetsmål som Sunne kommun ställer sig bakom.

1. Vår livsmiljö
2. Boende och samhällsplanering
3. Energi och transporter
4. Produktion och konsumtion

Hållbarhetsprinciperna

1. Fasa ut användning av ämnen från berggrunden och jordskorpan
2. Ständigt minska användning av hälso- och miljöfarliga ämnen
3. Se till att naturens resurser ökar genom biologisk mångfald och ekosystemens kvalitet och kvantitet
4. Se till att medborgare i Sunne ges möjlighet att vara kreativa, utvecklas och tillgodose sina grundläggande behov utan att äventyra kommande generationer att tillgodose sina behov

Hållbarhetsprinciperna ska genomsyra allt arbete och betyder att Sunne kommun ska:

1. Sträva efter att minska spridning och nyanvändning av material som hämtas ur berggrunden, exempelvis fossila ämnen och metaller. Detta kan ske genom att minska användningen av dessa ämnen och samtidigt öka återanvändningen av de ämnen som redan finns i samhället.
2. Arbeta för att minska användning av hälso- och miljöfarliga ämnen och miljöpåverkande utsläpp från samhällets produktion och energianvändning. Detta kan exempelvis ske genom att minska kemikalieanvändningen, öka vår återvinning, källsortering och sträva efter att minska förorenande utsläpp till luft och vatten. Vid val av energikälla ska alltid klimateffektivitet i ett livscykelerspektiv vara avgörande.
3. Arbeta för att inte använda våra resurser i en snabbare takt än att naturen hinner återskapa dem och arbeta med att värna den biologiska mångfalden i vår närmiljö. Det innebär att det ytterst är naturen som sätter gränser för vårt handlande i närmiljön och på vår planet. Detta kan ske genom att gynna den biologiska mångfalden, bevara naturmiljön och främja olika ekosystemtjänster så att de kan kvarstå och utvecklas. Det innebär också att vi ska undvika olika former av manipulation av ekosystemen, såsom att ändra grundvattenflöden, ha ett icke hållbart skogsbruk, skapa jorderosion eller bygga och exploatera på bördig jordbruksmark.
4. Sluta slösa med resurser som till exempel material och energi och att vi ska tillgodose människors grundläggande behov utan att äventyra för kommande generationer att tillgodose sina mänskliga grundläggande behov. I det hållbara samhället finns det inga strukturella hinder för människors hälsa, inflytande, kompetens, opartiskhet och mening

Miljöstrategins hållbarhetsprinciper bidrar till att nå det nationella generationsmålet som lyder:

"Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser."

Struktur och begrepp

Sunne kommun: Alla verksamheter, utskott och helägda bolag.

Miljöpolicy: Anger det gemensamma förhållningssättet genom tydliga grundprinciper för hur Sunne kommun bör förhålla sig till miljö- och hållbarhetsområdet, den vägleder beslut för att nå mål.

Målbild: Den bild/version av omgivningen och samhället som vi ska sträva efter, det önskade läget på sikt och utgångspunkt för åtgärder och agerande.

Hållbarhetsprinciper: Grunderna och villkoren för hållbarhet för planeten, ska genomsyra arbetet i Sunne kommun.

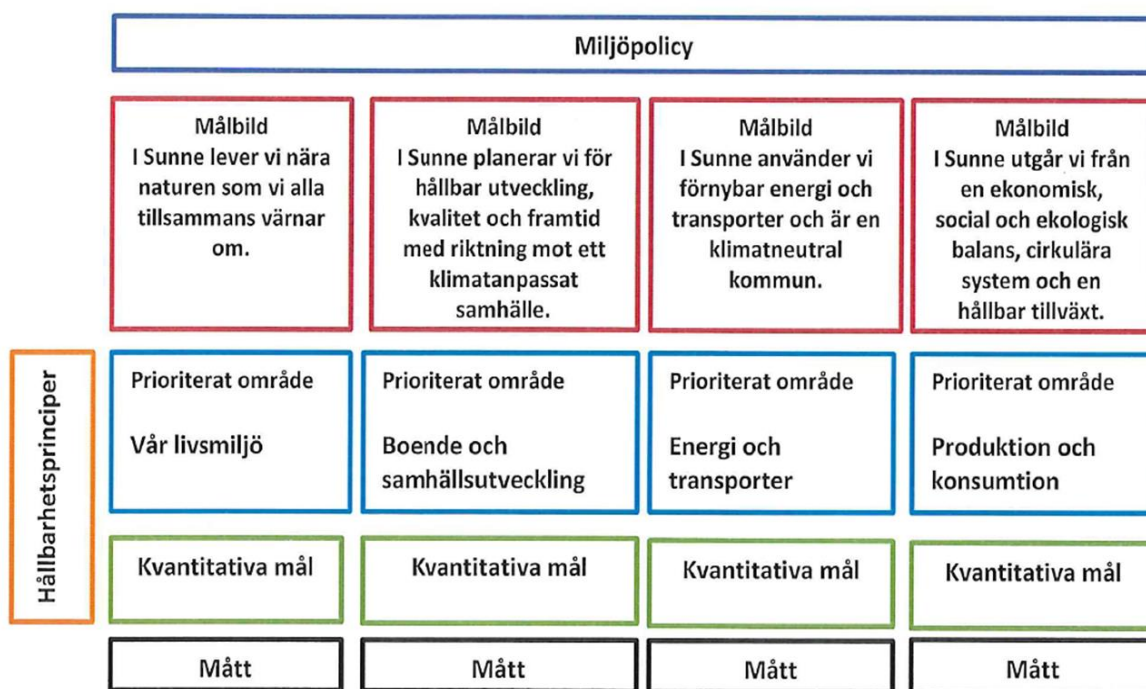
Prioriterat område: De arbetsområden som vi behöver arbeta med. Sammantaget omfattar de 4 prioriterade områdena de 14 nationella miljö kvalitetsmål som gäller för Sunne kommun.

Kvantitativa mål: Mål som är mätbara, tydliga och tidsbestämda. Ofta kortsiktiga i löptid, bidrar till att nå målbild.

Mått: Visar hur vi ligger till – indikerar hur Sunne kommun närmar sig mål.

Klimatneutral: Med klimatneutral avses att klimatet inte påverkas av utsläpp av växthusgaser från Sunne kommuns aktiviteter.

Arbetsmetod: Sunnemodellen, för att öka delaktighet och engagemang i hela Sunne kommun.

Miljöpolicy

Grundprinciperna för miljö- och hållbarhetsarbetet i Sunne kommun är:

- att miljö och hållbarhet kommer in tidigt i planering, utvärdering och beslutsfattande
- att alla ska uppfylla gällande lagkrav
- att vi ska arbeta systematiskt och med ständiga förbättringar inom miljö och hållbarhet
- att vi aktivt undviker skadliga kemiska ämnen och förebygger föroreningar, framför allt de som är svåra för naturen att bryta ner
- att vi strävar efter att välja förnybara alternativ
- att i dialog med våra leverantörer vara tydliga med att miljö- och sociala krav kommer att ställas och följas upp
- att genom upphandling bidra till att utveckla företagens produkt- och tjänsteutbud i riktning mot cirkulära system
- att hela tiden arbeta med miljökommunikation och kompetensutveckling till intressenter

Miljöpolicy och miljöstrategi ska revideras vart fjärde år.

1 Vår livsmiljö

Målbild

I Sunne lever vi nära naturen som vi alla tillsammans värnar om.

- Minskad mängd växthusgasutsläpp
- Förbättrad luftkvalitet i tätorter
- Bullerfria miljöer
- En giftfri miljö med icke förorenad mark
- Dra nytta av naturens arbete sk ekosystemtjänster
- Bevara vatten och natur
- Rikt friluftsliv och tillgänglig natur
- Bevara kommunal ansvarsart och ansvarsbiotop
- Förbättrad folkhälsa, jämställdhet och mångfald

Kvantitativa mål

Natur

Sunne kommun vill bevara det öppna natur- och kulturlandskapet, använda det som en resurs och utveckla kvaliteterna knutna till det så att bland annat biologisk mångfald bevaras, förstärks och utvecklas

1. Senast år 2021 ska förekomsten av ekosystemtjänster¹ vara analyserad på 80 % av kommunens gröna infrastruktur

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmål Ett rikt växt och djurliv och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 3.

2. Kommunen ska utveckla arbetet med kommunal ansvarsart (Fältgentiana) och kommunal ansvarsbiotop (Ängs- och hagmarker) så att art och biotop ökar inom kommunen.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmålen Ett rikt växt och djurliv, Ett rikt odlingslandskap och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 3.

Kemikalier

Sunne kommun vill att miljön ska vara fri från skadliga kemikalier, framförallt för barn och unga.

3. Senast 2019 ska en kemikalieplan upprättas för att fasa ut hormonstörande, hälso- och miljöfarliga kemikalier i verksamheter som rör barn och unga inom Sunne kommun.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmålen Giftfri miljö, God bebyggd miljö och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 2.

¹ Begreppet ekosystemtjänster används för att visa den nytta människan får från naturens arbete. Som när växter renar luft, buskar dämpar buller, bin pollinerar grödor eller att vår hälsa ökar i naturen. Det är också att stadens gräsmattor renar regn- och snövatten från tungmetaller och skadliga partiklar eller att bakterier och maskar gör jorden bördig.

4. Senast år 2030 ska Sunne kommun ha fasat ut alla skadliga kemiska ämnen.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmålen Gifrfri miljö, God bebyggd miljö och Sunne kommuns hållbarprincip 2

Folkhälsa, jämställdhet, mångfald

I Sunne lär vi hela livet och kommunen arbetar med att bidra till folkhälsa, jämställdhet och mångfald.

5. Senast år 2021 ska 50 % av kommunala skolor och förskolor arbeta med Grön Flagg².

Målet bidrar till samtliga miljö kvalitetsmål i varierande grad (beroende på arbetsområde som förskolan/skolan arbetar med) och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 4.

² Håll Sverige Rent har drivit Grön Flagg sedan 1996. Grön Flagg leder till att arbeta strukturerat med hållbar utveckling i skola och förskola. Inom Grön Flagg finns det nio olika teman, som ska ge inspiration och bidra till att arbetet med hållbar utveckling utvecklas och fördjupas. Alla teman är breda och innefattar de tre dimensionerna av hållbar utveckling – den ekologiska, sociala och ekonomiska.

Arbetet med Grön Flagg ger förutom lärande också en känsla av gemenskap. Att få hissa själva flaggan är såklart en stor del av det.

2. Boende och samhällsutveckling

Målbild

I Sunne planerar vi för hållbar utveckling, kvalitet och framtid med riktning mot ett klimatanpassat samhälle.

- Hållbar infrastruktur: gång- och cykeltrafik, attraktiv kollektivtrafik, IT-lösningar
- Hållbara transporter (Mobility Management) i samhällsplanering
- Öka naturens arbete sk ekosystemtjänster i samhällsplaneringen
- Planera, bevara grönstruktur, tätortsnära natur- och grönområden
- Hållbart byggande och långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser
- Klimatanpassad samhällsutveckling
- Giftfria, resurseffektiva kretslopp och hållbar avfallshantering
- Grundvatten av god kvalitet
- Giftfri mark
- Minskad exponering, användning och tillförsel av farliga kemikalier
- Skydd mot skadliga effekter av strålning

Kvantitativa mål

Klimat

Sunne kommun vill att byggnation sker klimatsmart och med förnybart material.

6. 6a. År 2020 är minst 50 % och år 2025 är minst 75 % av nybyggnationen träbyggnad enligt definitionen i kommunens träbyggnadsstrategi. (Procentsatserna innebär andel nybyggd bruttoyta.)
- 6b. År 2020 ska 100 % av nybyggnationer utföras i enlighet med Miljöbyggnad Silver. År 2025 är minst 75 % av om- och tillbyggnader utförda med Miljöbyggnad Silver³.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 2 och 3.

Samhällsplanering

Sunne kommun tar hänsyn till ekosystemtjänster i samhällsplaneringen.

7. Senast år 2021 ska det finnas skötselplaner för 50 % av kommunens natur- och parkmiljöer och tätortsnära skogar som gör att den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna i tätorterna gynnas.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmål Ett rikt växt och djurliv, God bebyggd miljö och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 3.

³ Miljöbyggnad är en svensk miljöcertifiering för hållbara byggnader som ger bra miljöer att leva, arbeta och leka i. Systemet kan användas för både nya och befintliga byggnader, oavsett storlek, och har tre olika betyg: Guld, Silver och Brons. Alla Miljöbyggnadscertifieringar granskas och godkänns av en tredje part. Detta innebär att varje ansökan granskas av oberoende specialister som säkerställer att byggnaden uppfyller Miljöbyggnads krav. Genom noggrann kontroll av huset med sexton olika indikatorer för energianvändning, inomhusmiljö och material säkerställer Miljöbyggnad att byggnaden du vistas i är bra för dig och även bra för miljön.

Klimatanpassning

Sunne kommun arbetar med att anpassa samhället till pågående klimatförändring, för att minska risker och sårbarhet.

8. Senast år 2018 integreras klimatanpassning i all fysisk planering för att minska effekter av klimatförändringen.

Målet bidrar framförallt till miljökvalitetsmål God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 1, 2, 3 och 4.

Vattenresurser

Grundvattnet är viktigt som dricksvatten för oss människor. Det påverkar också miljön för växter och djur i ytvattnet.

9. 9a. Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara.

9b. Sunne Kommuns verksamheter ska fram till år 2030 minska sin vattenförbrukning med 15 %.

9c. Föroreningar till grundvatten och ytvatten ska minska – kvalitativt mål.

Målet bidrar framförallt till miljökvalitetsmål Grundvatten av god kvalitet och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 2, 3 och 4.

3. Energi och transporter

Målbild

I Sunne använder vi förnybar energi i fastigheter och transporter och är en klimatneutral⁴ kommun.

- Kommunal fossiloberoende fordonsflotta och transporter
- Energieffektiva fastigheter med fossilfria förnybara energikällor
- Förnybar energiproduktion lokalt (skogsbränsle, sol, vind, biogas)
- Samordnad varudistribution
- IT-lösningar för resfria möten
- Hållbar infrastruktur, främja hållbara transporter (Mobility Management)

Kvantitativa mål

Klimat

Sunne kommun vill bidra till ett klimatneutralt Värmland år 2030.

10. Sunne Kommun upphandlar 100 % miljömärkt el.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmål Begränsad klimatpåverkan och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 2.

Energi

Sunne kommun vill att all energi ska produceras och användas på ett hållbart sätt.

11. I kommunala fastigheter ska den totala energianvändningen i kWh/m² minska med 30 % mellan år 2015 och år 2025 och med 45 % från år 2015 till år 2030.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 1 och 2.

12. Den kommunala elproduktionen från förnybara energislag ska vara minst 6 % av elanvändningen senast år 2025 och ska öka till minst 14 % år 2030.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö, Frisk luft, Bara naturlig försurning och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 1 och 2.

13. Sunne kommun ska ha upprättat en energipolicy senast 2019 som leder till minskad och effektivare energianvändning samt ökad användning av förnybar energi i fastigheter.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 1 och 2.

⁴ Klimatneutral innebär att ingen påverkan på klimatet orsakas. Det betyder att en verksamhet, produkt, person eller till och med ett land som är klimatneutral(t) inte ger upphov till några utsläpp av växthusgaser. Klimatneutralt innebär att den totala klimatpåverkan från en viss verksamhet eller en produkt har nettosumman noll

Transporter

Sunne kommun vill minska miljöpåverkan från transporter.

14. Sunne kommun ska ha upprättat en policy för hållbara resor och transporter senast år 2019.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 1 och 2.

4. Produktion och konsumtion

Målbild

I Sunne utgår vi från en ekonomisk, social och ekologisk balans, en cirkulär systemsyn och en hållbar tillväxt.

- Avfallstrappan genomsyrar resursanvändningen
- Resurseffektiva och giftfria kretslopp (avfallsmängd, farlighet, återvinning)
- Cirkulär ekonomi (CE)
- Minskat matsvinn i matsal och kök inom skola och äldrevård
- Öka ekologiska, etiska och närproducerade varor
- Upphandla varor och tjänster med låg klimatpåverkan, LCA (Livscykelanalys)-perspektiv från produktion till "avfall"
- Hållbar placeringspolicy: pensionspengar, stiftelsemedel m.m.

Kvantitativa mål

Konsumtion

Sunne kommun vill bidra till ett giftfritt och resurssnålt samhälle. Sunne kommun ska använda upphandling som ett strategiskt verktyg som bidrar till att nå de nationella miljökvalitetsmålen.

15. I de kommunala köken och matbetspisningarna ska andelen certifierade ekologiska och/eller närproducerade livsmedel av de totala livsmedelsinköpen vara minst 33 % senast år 2020 och minst 60 % senast år 2030.

Målet bidrar framförallt till miljökvalitetsmålen Giftfri miljö, God bebyggd miljö, Ett rikt odlingslandskap, Begränsad klimatpåverkan och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 2.

16. Senast år 2025 ska växtnäring i slammet från Sunne reningsverk ingå i ett kretslopp.

Målet bidrar framförallt till miljökvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap, Giftfri miljö, God bebyggd miljö och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 2 och 3.

Avfall

Sunne kommun vill se avfall som en resurs.

17. I de kommunala köken och matsalarna ska andelen mat som slängs bort, matsvinn, minska med 10 % från år 2018 till år 2020.

Målet bidrar framförallt till miljökvalitetsmålen God bebyggd miljö och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 2.

18. År 2023 ska minst 50 % av matavfallet från hushåll och verksamheter sorteras ut och behandlas biologiskt så att 40 % växtnäring och energi tas tillvara.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 2 och 3.

19. År 2025 ska andelen återvunnet avfall vara 50 %.

Målet bidrar framförallt till miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 2.

Ekonomisk förvaltning

Sunne kommun tar ansvar för ekonomiska placeringar för hållbar utveckling och hållbara investeringar miljömässigt, socialt och ekonomiskt.

20. Senast 2019 ska Sunne kommun upprätta en hållbar placeringspolicy för kommunen.

Målet bidrar till samtliga miljö kvalitetsmål och Sunne kommuns hållbarhetsprincip 1-4.

Bilagor

Bilaga 1 Miljöbalkens hänsynsregler – berör alla

Miljöbalken är den första samlade miljölagstiftningen i Sverige. Bestämmelserna omfattar bland annat naturvård, miljö- och hälsoskyddsfrågor, vattenverksamhet, kemiska produkter och avfallsfrågor. Miljöbalken gäller alla såväl medborgare som företagare.

Miljöbalkens mål är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Detta innebär att miljöbalken gäller för allt som kan:

- påverka hälsan och miljö negativt
- förstöra natur- och kulturmiljöer
- utarma den biologiska mångfalden
- äventyra en långsiktig god hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön
- leda till misshushållning med råvaror och energi

De allmänna hänsynsreglerna

I miljöbalkens andra kapitel finns gemensamma bestämmelser om försiktighet, begränsningar av verksamheter och hänsyn. De kallas de allmänna hänsynsreglerna.

Reglerna ska följas av alla som vill göra något eller tänker göra något som kan få inverkan på miljön eller på människors hälsa.

1. Bevisbördesregeln

Du är skyldig att alltid kunna visa att du följer miljöbalkens regler.

2. Kunskapskravet

Du måste skaffa dig den kunskap som krävs både för att veta hur din verksamhet påverkar människors hälsa och miljön samt hur du kan motverka sådan påverkan.

3. Försiktighetsprincipen

Du ska vidta lämpliga skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått så snart det finns risk för negativ påverkan.

4. Lokaliseringsprincipen

Platsen och lokalen där verksamheten bedrivs ska vara lämplig. Ett givet bygglov innebär inte alltid att platsen eller lokalen blir godkänd enligt miljöbalkens regler.

5. Hushållningsprincipen

Du ska hushålla med råvaror och energi. Möjligheter till återanvändning och återvinning ska utnyttjas.

6. Produktvalsprincipen

I de fall det är möjligt ska du ersätta kemiska produkter som innebär risker för människors hälsa eller miljön med mindre farliga alternativ.

Miljöbalken (1998:808) finns i sin helhet på www.notisum.se.

Bilaga 2 Nationella miljömål

0. Generationsmålet

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Nedan redovisas gällande miljö kvalitetsmål.

1. Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

2. Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

3. Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska heller inte öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningsystem, arkeologiska föremål och hållristningar.

4. Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

5. Skyddande ozonskikt

Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

6. Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.

7. Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

8. Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

9. Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

10. Hav i balans samt levande kust och skärgård

Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

11. Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

12. Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

13. Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

14. Storslagen fjällmiljö.

Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

15. God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

16. Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Bilaga 3 Globala målen för hållbar utveckling

Avskaffa all form av fattigdom överallt.

Säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

Säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem och hejda förlusten av biologisk mångfald.

Säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

Verka för en inkluderande och långsiktig hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Främja fredliga och rättvisa samhällen för hållbar utveckling, samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner på alla nivåer.

Säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Stärka genomförandemodellen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

“Vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen, och den sista som kan bekämpa klimatförändringarna”

FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon